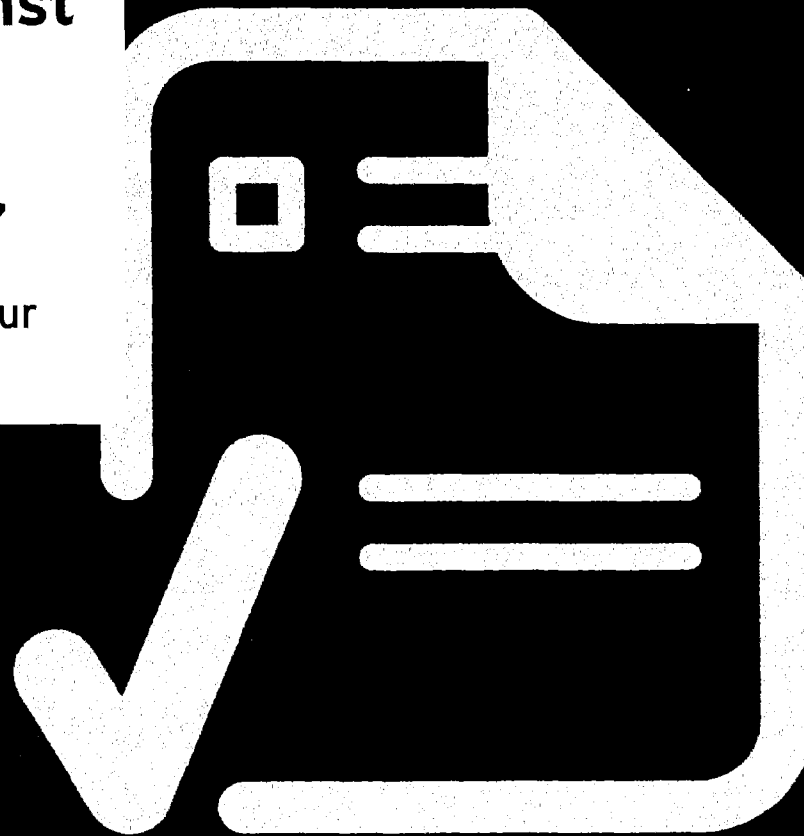

**Gemeenschappelijke
Regeling Omgevingsdienst
Zuidoost-Brabant
Uitkomsten controle en
overige informatie 2017**

Rapportage aan het algemeen bestuur

Building a better
working world

Ernst & Young Accountants LLP
Prof.Dr.Dorgelolaan 14
5613 AM Eindhoven, Netherlands
Postbus 455
5600 AL Eindhoven, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 48 01
ey.com

Het algemeen bestuur van de
Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
Postbus 8035
5601 KA EINDHOVEN

Eindhoven, 5 april 2018

REQ2317443/hb

Uitkomsten controle en overige informatie 2017

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening 2017 van Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant. In het hoofdstuk Kernpunten uit onze rapportage vindt u een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten van onze controle.

In de paragraaf Onze analyse van het resultaat 2017 van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole geven wij onze mening over de kwaliteit van het resultaat en significante transacties en/of ongebruikelijke mutaties op de balans of resultaatrekening.

De paragraaf Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole biedt informatie over de gesignaleerde kernpunten van de controle en overige punten.

In de paragrafen daarna gaan we in op onze onafhankelijkheid en op onze conclusie met betrekking tot het jaarverslag.

De bijlagen bevatten informatie over onze werkwijze, de reikwijdte van de accountantscontrole en de eventuele inzet van deskundigen, de kwaliteit van de interne beheersorganisatie en de controleverschillen.

De huidige veranderingen in het accountantsberoep, mede geïnitieerd door onze beroepsgroep NBA, de politiek en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), gericht op verbetering van de kwaliteit en versterking van de onafhankelijkheid, ondersteunen wij volledig. In dit verband onderstrepen wij het belang van het voeren van een open en eerlijke dialoog met u als lid van het algemeen bestuur. Dit vormt een essentieel onderdeel van het controleproces en van de corporate governance als geheel.

Het concept van dit verslag is d.d. 15 maart 2018 besproken met de directeur, de portefeuillehouder Financiën en met de controller.

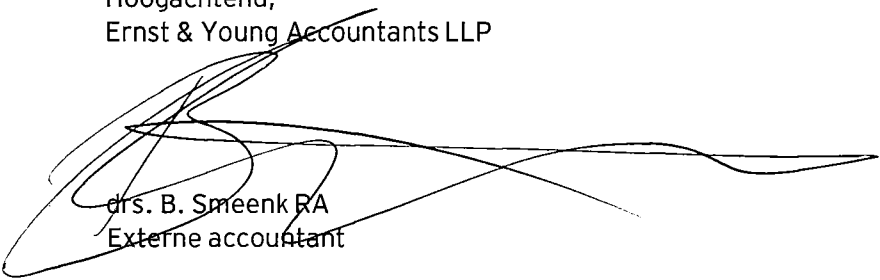
Building a better
working world

Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het dagelijks bestuur van de
Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant.

Dit verslag is uitsluitend bestemd voor gebruik door het algemeen en dagelijks
bestuur en mag niet door anderen worden gebruikt.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele
vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te
beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. B. Smeenk RA
Externe accountant

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage	4	Bijlagen	18
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	5	Controleaanpak en -uitvoering	
Onze analyse van het resultaat 2017		Jaarverslag	
Onze analyse van de financiële positie 2017		Onafhankelijkheid	
Onze analyse van de gehanteerde grondslagen		Verklaring van verantwoordelijkheden	
Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle		Controleverschillen	
		Totaal aantal pagina's in dit rapport: 27	
Kwaliteit beheersorganisatie	13		
Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override			
Bevindingen interne beheersing en automatisering			
Rechtmatigheidsbeheer	15		

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid	Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (hierna: ODZOB) een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva per 31 december 2017, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid	Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording	Wij hebben de WNT-verantwoording van ODZOB gecontroleerd met inachtneming van het Controleprotocol WNT. Wij kunnen concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Ongecorrigeerde controleverschillen	In totaal resteren in de jaarrekening 2017 geen ongecorrigeerde controleverschillen, welke de rapporteringstolerantie overschrijden.
Jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met het BBV en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en het jaarverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de gemeenschappelijk regeling en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat.
Belangrijke voorwaarde: ongewijzigde vaststelling	Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat het algemeen bestuur de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2017

Uw resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat over het jaar 2017 bedraagt voor tariefscorrectie € 1.074.000 voordelig, ten opzichte van een begroot saldo van € 174.000 voordelig. Na tariefscorrectie bedraagt het gerealiseerd resultaat over 2017 € 0.

Het resultaat over 2017 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven.

Resultaat 2017 ten opzichte van de gewijzigde begroting			
Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting
Totale lasten	16.092	17.351	1.259
Totale baten (voor tariefscorrectie)	16.266	18.425	2.159
Totaal saldo van baten en lasten	174	1.074	900
Tariefscorrectie	-	(1.074)	(1.074)
Vennootschapsbelasting	-	-	-
Mutaties in reserve	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	174	-	(174)

Uw begrotingsbeheer

In de jaarrekening is in de paragraaf Overzicht van baten en lasten (pagina 45 tot en met 53) een analyse opgenomen van het gerealiseerde resultaat ten opzichte van de gewijzigde begroting. De lasten met de belangrijkste en meest opvallende afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting kunnen als volgt worden weergegeven:

Omschrijving afwijking	Voordelig	Nadelig
Bedragen x € 1.000		
1. Inhuur personeel		830
2. Kapitaallasten	136	
2. Automatisering/licenties		123
3. Programmakosten		658
4. Onvoorzien	75	
5. Overige	141	
Totaal	352	1.611
Saldo afwijking ten opzichte van gewijzigde begroting	1.259	

De verschillen tussen de jaarrekening en de gewijzigde begroting zijn aanzienlijk. Per saldo bedraagt de positieve afwijking ten opzichte van de begroting voor tariefscorrectie € 900.000.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2017

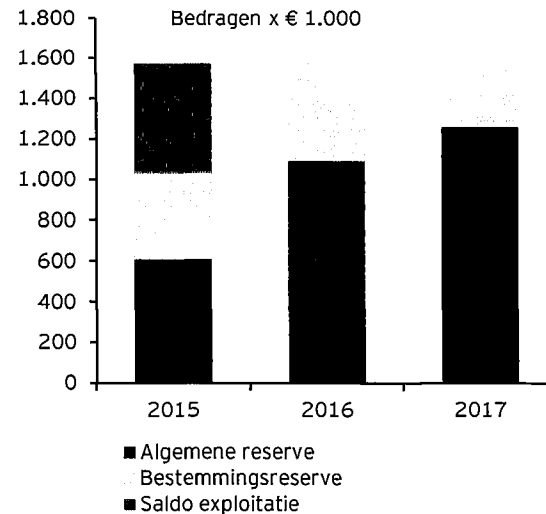
Dit voordeel wordt met name veroorzaakt doordat de ODZOB meer taken heeft uitgevoerd dan vooraf begroot (voordeel € 353.000). Dit verklaart ook de hogere kosten voor de inhuur van personeel (zie tabel hierboven). Daarnaast is er voor € 658.000 aan externe programmakosten gerealiseerd voor verschillende projecten welke in de begroting – zoals in de begroting ook toegelicht – niet betrouwbaar zijn in te schatten en derhalve niet zijn begroot. Tegenover deze kosten staan dezelfde projectopbrengsten, waardoor deze activiteiten budgetneutraal zijn.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2017

Analyse van de financiële positie

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per jaareinde 2017 volgens de jaarrekening € 1,6 miljoen en heeft zich vanaf 2015 als volgt ontwikkeld:

Eind 2016 heeft het algemeen bestuur de financiële verordening aangepast. Hierbij is besloten om in geval van een positief resultaat, vóór het vaststellen van het rekeningresultaat, tariefegalisatie toe te passen indien de algemene reserve het gewenste niveau heeft bereikt. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 heeft het algemeen bestuur besloten om € 170.000 over te hevelen vanuit de bestemmingsreserve naar de algemene reserve, waarmee de algemene reserve op niveau is gebracht.

Doordat de algemene reserve ultimo 2017 op het gewenste niveau is, is het volledige resultaat over boekjaar 2017 (€ 1.074.000) via de tariefegalisatie verrekend met de deelnemers, waardoor het gerealiseerde resultaat over 2017 € 0 bedraagt. De tariefegalisatie vindt plaats op basis van de in 2017 door de deelnemers werkelijk afgenomen uren.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2017

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Om adequaat en effectief te kunnen anticiperen op financiële risico's, zonder iedere keer een beroep te moeten doen op de deelnemers, houdt ODZOB een algemene reserve aan. Op dit moment is de gewenste omvang van de algemene reserve gekoppeld aan de geïdentificeerde risico's. De algemene reserve wordt daarbij door het dagelijks bestuur toereikend geacht wanneer deze 100% van de berekende risico's uit het weerstandsvermogen dekt. Wij merken op dat de bepaling en inschatting van de risico's zoals opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de verantwoordelijkheid is van het dagelijks bestuur. We benadrukken dat deze paragraaf niet aan accountantscontrole onderhevig is. Het vaststellen van het risicoprofiel en de daarbij behorende weerstandsvermogen is dan ook een samenspel tussen dagelijks en algemeen bestuur.

In 2017 is door het algemeen bestuur de "Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement ODZOB 2018" vastgesteld, welke vanaf 1 januari 2018 van toepassing is. Deze nota voorziet in een nieuwe rekenregel voor het bepalen van de gewenste hoogte van de algemene reserve met ingang van 2018. Onder deze nieuwe methodiek wordt de streefwaarde van de algemene reserve gebaseerd op het totaal van de baten in de begroting (middels een staffelregeling). Er is gekozen voor deze nieuwe methodiek omdat deze eenvoudiger en objectiever te berekenen is en minder afhankelijk is van schommelingen (baten zijn relatief stabiel). Wij adviseren ook onder de nieuwe methodiek de omvang van de algemene reserve af te blijven zetten tegen (ontwikkelingen in) de geïdentificeerde risico's.

Op grond van de nieuwe methodiek is de algemene reserve ultimo 2017 € 62.000 hoger dan benodigd. Het voornemen bestaat om het overschot ad € 62.000 in 2018 terug te betalen aan de deelnemers.

ODZOB heeft per 31 december 2017 een solvabiliteit van 23,8% (2016: 15,7%). De verbetering van de solvabiliteit is het gevolg van aflossing van de vaste schulden (€ 500.000) en het feit dat voorschotnota's voor het nieuwe jaar ultimo 2017 nog niet zijn verstuurd (ultimo 2016 wel, waardoor deze een verhogend effect op het balanstotaal hadden).

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2017

Financiering

Zoals blijkt uit de paragraaf financiering is in 2017 de kasgeldlimiet niet overschreden. Er is daarnaast geen sprake van een overschrijding van de renterisiconorm.

Vanaf de invoering van de wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Per 31 december 2017 heeft de ODZOB een bedrag van € 2.618.000 (2016: € 3.099.000) uitgezet in de schatkist. De daling van het bedrag wat is aangehouden in de schatkist is met name het gevolg van een aflossing op de langlopende lening ad € 500.000 in 2017. De langlopende leningen zijn hiermee ultimo 2017 geheel afgelost.

De ODZOB heeft in de toelichting bij de jaarrekening adequaat gerapporteerd over het schatkistbankieren. Hierbij blijkt dat het drempelbedrag in het eerste kwartaal is overschreden. Deze kleine overschrijding is veroorzaakt doordat er na de dagelijkse afstorting van de overtollige middelen nog een aantal bedragen zijn binnengekomen die een te hoog eigen banksaldo veroorzaken. Hoewel hiermee formeel gezien sprake is van een rechtmatigheidsfout zijn er geen financiële consequenties en is er geen sprake van een financiële onrechtmatigheid. Om deze reden hebben wij deze onrechtmatigheid niet opgenomen in ons overzicht met controleverschillen. Wij hebben vastgesteld dat hierover adequaat is gerapporteerd in de jaarrekening.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het dagelijks bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Kwaliteit jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de wet is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.

Significante schattingsposten

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van het algemeen bestuur beoordelen wij deze door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen. Wij kunnen ons met deze schattingen verenigen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Naleving Europese aanbestedingsregels

Geen onrechtmatigheden geconstateerd ten aanzien van de naleving van de Europese aanbestedingsregels aanbesteed.

Als onderdeel van de controle op de rechtmatigheid van handelen vragen wij uw organisatie om jaarlijks een inkoopanalyse uit te voeren. Hierin wordt nagegaan of bij de inkopen voldaan is aan de aanbestedingsregels. ODZOB heeft de interne aanbestedingsregels niet opgenomen in het normenkader, zodat onze controle primair toeziet op naleving van de nationale en Europese aanbestedingsregels.

Het dagelijks bestuur heeft in 2017 een inkoopanalyse opgesteld, in nauwe samenwerking met Bizob. Hierbij is voor de gehele inkoopmassa over 2017 getoetst of voldaan is aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen.

Op grond van onze controlewerkzaamheden zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd. Dit betekent dat in materiële zin de Europese en nationale aanbestedingsregels juist zijn gevolgd.

Ten aanzien van de uitvoering van de WABO-wet maakt ODZOB gebruik van een aantal IT-applicaties welke worden afgenomen van één leverancier. Het dagelijks bestuur is voornemens om met het oog op de nieuwe Omgevingswet een aanbesteding op te starten voor een (nieuw) pakket welke de uitvoering van de Omgevingswet ondersteunt. De tussenliggende jaren worden daarbij als overgangsfase gezien. Wij adviseren u in overleg met Bizob na te gaan of dit standpunt voor de komende jaren past binnen de geldende aanbestedingsregels.

Reservering jaarlijks niet gelijkblijvende verlofsaldi

De verslaggevingsregels onder het BBV bepalen dat voor jaarlijks gelijkblijvende arbeidsgelateerde verplichtingen geen verplichting dient te worden gevormd. Binnen de ODZOB was in de laatste jaren een forse groei van het niet opgenomen verlofsaldo zichtbaar. Het dagelijks bestuur is gezien deze groei, mede veroorzaakt door de introductie van het flexibel werken en de invoering van het individueel keuzebudget, van mening dat de huidige niet opgenomen verlofsaldo gedeeltelijk geen jaarlijks gelijkblijvend karakter heeft.

Om dit te kunnen beoordelen heeft het dagelijks bestuur een analyse gemaakt om de niet gelijkblijvende verplichtingen te bepalen. Op basis van deze analyse zal jaarlijks een verplichting worden gevormd voor het surplus aan verlofsaldi ten opzichte van de analyse.

Voordeel van deze methodiek is dat indien in enig jaar de bovengemiddelde verlofsaldi worden opgenomen dit niet leidt tot een schommeling in het resultaat, maar leidt tot een verlaging van deze reservering. Wij achten deze reservering derhalve een goede manier om de jaarlijkse resultaten en de begroting vooraf beter te kunnen beheersen.

Wij merken op dat het aantal uren in de berekende verplichting in 2017 verder is gestegen ten opzichte van 2016. Wij adviseren het management om actief te sturen op het terugdringen van de verlofsaldi.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Wet normering topinkomens (WNT)	Vennootschapsbelastingplicht
<p>Over 2017 voldaan aan de WNT; toelichting op de WNT in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen</p> <p>Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.</p> <p>Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.</p> <p>In het kader van de jaarrekening 2017 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.</p>	<p>Op basis van interne analyse geen sprake van Vpb-plicht; definitief standpunt Belastingdienst op dit moment nog niet bekend</p> <p>Met ingang van 1 januari 2016 is de Vpb-plicht voor overheidsondernemingen van kracht. Als gevolg van deze nieuwe wetgeving is voor overheidsbedrijven – waaronder ODZOB – vanaf 2016 mogelijk sprake van Vpb-plicht. Er is sprake van Vpb-plicht indien en voor zover er een onderneming wordt gedreven.</p> <p>Om de gevolgen van de nieuwe wetgeving in kaart te brengen heeft ODZOB, in samenspraak met een externe belastingadviseur, de activiteiten voor de Vpb geclusterd en een Vpb-analyse uitgevoerd voor al haar (geclusterde) activiteiten. ODZOB onderkent de volgende clusters c.q. activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none">Advies en expertisetakenVergunningen en meldingenToezicht en handhavingDetacheringen niet-deelnemers <p>ODZOB stelt zich op het standpunt dat zij enkel onbelaste en vrijgestelde activiteiten verricht (vrijgestelde activiteiten ten behoeve van deelnemers en onbelaste activiteiten aangezien het belang en financiële resultaat van taken voor derden zeer beperkt is). ODZOB heeft haar standpunt voorgelegd aan de Belastingdienst. Met betrekking tot een aantal posten heeft de belastingdienst kanttekeningen geplaatst en om een nadere onderbouwing van de door ODZOB gemaakte keuzes gevraagd.</p> <p>Omdat de Belastingdienst nog geen definitieve uitspraak heeft gedaan, is het nog niet zeker of ODZOB vennootschapsbelasting moet gaan betalen. Op dit moment is het de verwachting van de ODZOB dat er geen Vpb-plicht is en is er geen Vpb-last opgenomen. Deze onzekerheid is door de ODZOB in de jaarstukken toegelicht. Wij kunnen instemmen met de positie die de ODZOB heeft ingenomen en benadrukken dat uitspraken van de Belastingdienst alsnog tot Vpb-betalingen over het jaar 2017 kunnen leiden.</p>

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override

Fraude en de naleving van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij het algemeen bestuur als bij het dagelijks bestuur. Het is van belang dat het dagelijks bestuur, onder toezicht van het algemeen bestuur, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving of statuten, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin het algemeen bestuur in staat is haar taken te vervullen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Bevindingen interne beheersing en automatisering

Interne beheersing

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2017 van uw gemeenschappelijke regeling hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet en het bestaan van de interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

De belangrijkste financiële processen die wij binnen uw organisatie onderkennen zijn:

- inkoop en aanbesteding
- projecten (inclusief facturatie)
- personeel
- automatisering/ICT

Wij merken volledigheidshalve op dat wij de werking van de interne beheersmaatregelen niet hebben getest. Wij hebben onze controleaanpak voor de jaarrekeningcontrole 2017 op een gegevensgerichte manier ingestoken. Onderdeel van deze controleaanpak is het uitvoeren gegevensgerichte detailtesten, waarbij wij de getrouwheid en rechtmatigheid van transacties binnen de reguliere processen door ons wordt vastgesteld. Onze volledig gegevensgerichte controleaanpak is onder meer ingegeven door de meer stringente eisen welke aan interne beheersmaatregelen worden gesteld. Hierdoor is een meer gegevensgerichte controleaanpak voor ons op dit moment efficiënter.

Op basis van onze tussentijdse controle is gebleken dat de processen binnen de ODZOB in de basis op orde zijn. Wij hebben geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd in de interne beheersing, voor zover dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft echter geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Rechtmatigheidsbeheer

Bevindingen rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Bij onze controle op de rechtmatigheid hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- het rechtmatigheidsbeheer
- de begrotingsrechtmatigheid
- het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium
- de niet-financiële beheershandelingen

Rechtmatigheidsbeheer

Het controleprotocol voor de jaarrekeningcontrole 2017 is op 5 oktober 2017 door het algemeen bestuur vastgesteld. Het normenkader is intern bij uw organisatie niet vertaald in interne controleprotocollen, de geïdentificeerde risico's en de getroffen beheersmaatregelen zijn dan ook niet zichtbaar in kaart gebracht. Gezien de beperkte omvang van de organisatie is er geen sprake van een verbijzonderde interne controle.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van het algemeen bestuur is gerespecteerd. In het controleprotocol is vastgelegd dat het dagelijks bestuur overschrijdingen van meer dan € 50.000 op kredieten en programma's meldt aan het algemeen bestuur. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Het algemeen bestuur autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan het algemeen bestuur. Door een goede inrichting van de planning-en-controlcyclus zorgt het dagelijks bestuur ervoor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Rechtmatigheidsbeheer

Bevindingen rechtmatigheidsbeheer

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan het algemeen bestuur, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid.

Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij opneideregelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door het algemeen bestuur worden geautoriseerd.

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting. We constateren dat op totaal lastenniveau de totale lasten ter hoogte van € 17.351.000 de gewijzigde begroting ter hoogte € 16.092.000 overschrijden. De totale overschrijding van de lasten bedraagt € 1.259.000. Tegenover deze overschrijding staan echter ook hogere baten, doordat ODZOB meer taken heeft uitgevoerd dan vooraf begroot. Aangezien tegenover deze hogere lasten ook hogere baten staan, telt deze begrotingsoverschrijding niet mee in het kader van de rechtmatigheid.

De afwijkingen van de baten en lasten op subcategorieniveau zijn in de jaarrekening op pagina 45 tot en met 53 inzichtelijk en toereikend toegelicht. Daar de afwijkingen toereikend zijn toegelicht en de kostenoverschrijding wordt gecompenseerd door kostendekkende omzet hebben de afwijkingen geen impact op ons rechtmatigheidsoordeel.

Rechtmatigheidsbeheer

Bevindingen rechtmatigheidsbeheer

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het algemeen bestuur geautoriseerde kredieten. Wij stellen vast dat er geen sprake is van kredietoverschrijdingen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Er zijn geen bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de ODZOB betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Bijlagen

Controleaanpak en -uitvoering	19
Jaarverslag	21
Onafhankelijkheid	22
Verklaring van verantwoordelijkheden	24
Controleverschillen	26

Bijlage - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

Controleaanpak en -uitvoering

Wij hanteren een volledig gegevensgerichte controleaanpak. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2017 onderkend.

Aan de volgende punten werd extra aandacht besteed in het kader van onze controleaanpak:

- Financiële positie en kwaliteit resultaat
- De toepassing van de tariefegalisatie
- Schattingen en toelichtingen in de jaarrekening
- Overlopende posten in de jaarrekening
- (Aanbestedings)rechtmatigheid
- Wet normering topinkomens

Bijlage - Controleaanpak

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Het algemeen bestuur stelt de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het dagelijks bestuur en vervolgens ter besluitvorming gebracht van het algemeen bestuur.

Op grond van de jaarrekening 2017 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 175.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 525.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door het algemeen bestuur in het controleprotocol 2017 bepaald op € 50.000.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Bijlage - Jaarverslag

Inleiding

In het kader van onze controle van de jaarrekening is het onze taak om na te gaan of het jaarverslag voldoet aan de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en of het verenigbaar is met de jaarrekening, en ook om na te gaan of het jaarverslag, in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de gemeenschappelijke regeling en haar omgeving, geen materiële onjuistheden bevat.

Vereisten jaarverslag

Uw jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording, de paragrafen en overige gegevens. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bepaalt nadere voorschriften voor het jaarverslag.

In overeenstemming met de omvang en complexiteit van de gemeenschappelijke regeling bevat het jaarverslag een evenwichtige en uitvoerige analyse van de financiële situatie op de verslagdatum, ontwikkelingen tijdens het boekjaar en inkomsten, alsmede een beschrijving van de risico's en onzekerheden. Daarnaast dient in het jaarverslag de verwachte gang van zaken te worden opgenomen.

Bijlage - Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

1. Langdurige betrokkenheid
2. Samenloop van dienstverlening
3. Geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's (organisaties van openbaar belang) vanaf 1 januari 2013. De Nederlandse regeling aangaande de roulatie van accountantskantoren is door de invoering van de Europese verordening komen te vervallen. Dit betekent dat roulatie van de accountantsorganisatie moet plaatsvinden na het uitvoeren van een controleopdracht gedurende tien opeenvolgende jaren bij een OOB-cliënt. Na tien jaar geldt een afkoelingsperiode van vier jaar. Voor nadere informatie met betrekking tot kantoorroulatie verwijzen wij naar [NBA Alert 38](#).

Op 17 juni 2016 werd een gewijzigde ViO van kracht vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren.

Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- drs. B. Smeenk RA, Executive Director, betrokken sinds boekjaar 2013
- drs. M.J.F. van de Rijt, Manager, betrokken sinds boekjaar 2017

Dit betekent dat de komende jaren nog geen sprake is van verplichte rotatie.

Bijlage - Onafhankelijkheid

Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurance-diensten. Voor niet-OOB's, zoals Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance-dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurance-dienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is of;
- een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance-team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is of;
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Deze zijn er niet geweest.

Bijlage – Verklaring van verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en het naleven van wet- en regelgeving (hierna: onregelmatigheden) berust zowel bij het algemeen bestuur als bij dagelijks bestuur. Het is van belang dat het dagelijks bestuur, onder toezicht van het algemeen bestuur, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude en onregelmatigheden, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude en onregelmatigheden kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude en onregelmatigheden te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat. Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden.

Bijlage - Verklaring van verantwoordelijkheden

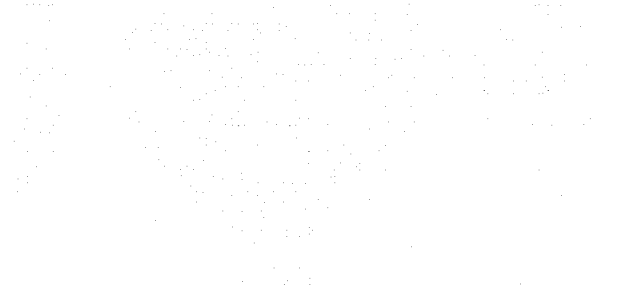
Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 en 250 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar het hoofdstuk Kwaliteit beheersorganisatie.

Letter of Representation

Wij vragen het dagelijks bestuur op datum van afgifte controleverklaring om een Letter of Representation. Afhankelijk van de specifieke situatie van de gemeenschappelijke regeling kunnen aan onze standaard Letter of Representation aanvullende paragrafen worden toegevoegd.

Bijlage - Controleverschillen

Overzicht van gecorrigeerde controleverschillen

Gecorrigeerde controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de gemeenschappelijke regeling heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dienen te worden opgenomen of gerapporteerd.

Geen van de door ons geconstateerde verschillen overtreft de overeengekomen rapporteringstolerantie.

Bijlage - Controleverschillen

Overzicht van ongecorrigeerde controleverschillen

Ongecorrigeerde controleverschillen

Het hieronder opgenomen overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het dagelijks bestuur en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het dagelijks bestuur besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het dagelijks bestuur moeten worden gecorrigeerd. Echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het dagelijks bestuur om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten (totaal getrouwheid en rechtmatigheid) ad € 0 en onzekerheden ter hoogte van € 0 zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van respectievelijk € 175.000 en € 525.000.

De kwalitatieve factoren die hierbij in overweging zijn genomen, zijn:

- het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- het effect op significante toelichtingen, individuele items, sub totaal of totaal in de jaarrekening.

Wij lichten de ongecorrigeerde verschillen nader toe.

Ongecorrigeerde verschillen		
Post/omschrijving van de toelichting	Bedrag in €/verwijzing naar regelgeving	Referentie in dit verslag
-		
Totaal getrouwheidsfouten:	-	
-		
Totaal rechtmatigheidsfouten:	-	

